

que no hi havien tramvies, ni era possible d'anar-hi en cotxe perquè no podia comunicar amb el Parc Mòbil i la major part de carrers estaven interceptats per barricades; havia de baixar-hi a peu.

Els tiroteigs promoguts pels « pacos » i els nervis dels milicians als quals se'ls disparava l'arma, feien difícil el trànsit. A cada barricada calia parar, aixecar els braços, dir qui eres i on anaves.

A cada barricada m'aconsellaven que tornés enrera. Les primeres esglésies i convents, cremaven. En arribar al carrer de Mallorca, encreuament amb Sardunya, posaven foc a l'església i annexos de la Sagrada Família. Tota l'expectació del veïnat congregat a les cruïlles dels carrers de Marina i Padilla, es disso'gué amb un espetec de trets iniciat amb un « paco » anònim. Les portes es tancaren, els lluitadors anaren a les barricades; en un obrir i tancar d'ulls no es veié ningú i es sentí una batalla furiosa entre enemics invisibles. Refugiat en una escala del carrer de Mallorca, vaig esperar que la tempesta amainés per arribar a Sardunya i seguir avall, cap a la Monumental i per la Gran Via anar al Passeig de Sant Joan.

Sense altres molèsties que l'anar seguint lentament, aixecant els braços i ensenyant un mocador blanc, a cada barricada, vaig arribar a la Gran Via, prop del Passeig de Sant Joan. Allí em calgué refugiar-me en un bar, mig obert, per evitar els atzars d'una batalla entre dos camions plens de gent armada. Jo crec que eren tots revolucionaris de la mateixa causa, però, que no s'havien entès amb les consignes. Els nervis d'aquells dies ocasionaren freqüents incidents d'aquesta mena.

Arrambat a la vorera i habituat una m'ca als trets que es sentien retrunyir constantment no es sabia on, vaig arribar per Roger de Flor a la carretera de Sant Andreu i d'allí a l'Arc del Triomf on vaig assistir novament a una escaramussa entre un camió de revolucionaris i un altre francament suspecte. Sort d'una farmàcia que em serví de refugi perquè la batalla fou intensa. Caigueren morts i ferits i durà prop de mitja hora.

A les deu del matí, finalment, travessava el Passeig i guanyava la Conselleria on no hi havia altre personal que els ordenances que hi habiten. Vàrem intentar telefonar al Parc Mòbil per disposar que les nostres ambulàncies sortissin a prestar servei, però fou impossible. Un ordenança intentà anar-hi i hagué de recular. A mig dia vingué el Dr. Valero, Secretari del Conseller i amb ell anàrem, després de dinar, a visitar els Hospitals. A Sant Pau el metge Director portava fetes 60 intervencions. Al Clínic hi havien 500 morts; 800 ferits. La Creu Roja treballava de valent. L'endemà, amb el personal que anà venint, vàrem fer el necessari per a treure els cavalls i matxos morts del mig de la Plaça de Catalunya, a la cruïlla dels carrers de Llúria i Diputació i altres indrets de la ciutat. No fou empresa fàcil perquè el personal de les brigades de neteja seguia fidel a la vaga i els Sindicats no estaven per excepcions. Però, finalment, col·laboraren amb nosaltres i el servei fou fet. En ple estiu, amb uns dies de foc, la permanència d'aquells animals morts, inflats per la descomposició, a la via pública, era un perill greu.

El Laboratori Municipal s'intensificà de seguida, pel personal del Centre Sanitari de Barcelona, l'elaboració de sèrum antitetànic, les demandes del qual, eren apremiants. Es mobilitzaren totes les camionetes i ambulàncies del Parc Mòbil. En organitzar-se la lluita al Front d'Aragó, es disposaren els Hospitals de Cervera i Lleida i es facilità material per als equips quirúrgics de guerra. A Barcelona s'evacuaren els malalts tuberculosos del Clínic per a deixar lloc als ferits del front. Es dir, fins que es constituí i funcionà el Comitè Sanitari de Guerra, en el qual estan representats gairebé tots els partits i organitzacions sindicals antifeixistes, la Conselleria féu front a les necessitats sanitàries de guerra sense regatejar esforços de cap mena.

L'abandó per part del personal religiós, dels edificis que foren Convents de les Felipenses i residència de les Dames Negres a Sarrià, permeté als serveis antituberculosos de Sanitat d'habilitar dos magnífics sanatoris, que bona falta feien. El problema dels llits i el sanatorial obtenien amb el funcionament dels sanatoris dels Pins i de les Tres Torres un alleujament importantíssim. En pocs dies el personal mèdic dels Serveis Antituberculosos posà en marxa dues institucions sanitàries que vénen treballant amb gran utilitat i eficàcia.

Quant a l'Assistència Social, en advenir la sublevació, funcionava sota la Direcció general de Josep Irla formant part del Departament. La sortida sobtada de grans contingents de religioses que feien d'infermeres, vetlladores o educadores a la que fou Casa de Caritat, Maternitat, Orfelinats, Asils, Manicomis, etc., plantejà un problema greu i urgent de substitució de personal al qual calgué atendre interinament de la millor manera possible. La incautació de nombroses i importants institucions de beneficència particular augmentà la feina i la responsabilitat en aquelles hores de febre. Tothom treballà sense comptar hores per assegurar el funcionament dels serveis abandonats pels religiosos.

S'organitzaren ràpidament curssets de preparació d'educadores i infermeres, s'enviaren delegats o delegades, amb caràcter interí a les Institucions incautades, Palaus d'aristòcrates abandonats es transformaven de seguida en cases de repòs o refugis d'ancians. La revolució havia transformat més encara el concepte humà de l'Assistència al desvalgut i aquest canvi imprimia un nou accent i un nou ritme a tota l'obra que es realitzava...

I l'obra segueix. Del 19 de juliol ençà han passat altres Consellers per aquest Departament; Corachan, Rouret, Puig i Ferrater, Garcia Birlán i actualment Pere Herrera, representant de la C. N. T. com el seu predecessor i com el Director general del Departament Dr. Fèlix Martí i Ibàñez, treballador i propagandista infatigable.

Les dues grans activitats de la Conselleria es completen en una coincidència espiritual de motivació, d'idealitat. La Sanitat al servei de l'Assistència Social. L'Assistència Social fosa amb l'obra sanitària i totes dues al Servei de la nova era, de la nova Catalunya, de la nova Humanitat...

